

**การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์
เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม
Developing Program to Enhance Creative Management Toward
Occupational Health and Safety Management in Hotel Business**

◆ สมชาย รุ่งเรือง

นักศึกษาลัทธิสุตรปริญญาเอก สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Somchai Rungreung

Ph.D. Student, (Management), Faculty of Management Science, Silpakorn University

E-mail: somtop007@hotmail.com

◆ ธีระวัฒน์ จันทัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Thirawat Chantuk

Assistant Professor, Ph.D., Department of Faculty of Management Science

Silpakorn University, E-mail: thirawat.scb@gmail.com

Abstract

The purposes of this study were to design the components of the creative management program, to develop the model and to develop the standard manual to enhance creative management toward occupational health and safety management in hotel business. The research methodology was the integration of mixed methodology between the quantitative research and qualitative research. The population was the management level employees from 5 Stars hotel. The purposive sampling of 280 samples was from management level employees. The key informants were eight top management level employees for focus group and evaluation of the construct validity of the developed standard manual by using the Multitrait-Multimethod Matrix (MTMM). The Confirmatory Factor Analysis (CFA) of the questionnaires found that there were 7 creative components, including Vision, Imagination, Process Improvement, Motivation, Collaboration, Flexibility and Invention, or “VIP-MCFI” Model, which was confirmed to develop the standard manual for developing hotel’s leaders toward creative management by following the components of the occupational health and safety management.

Keyword: Creative Management Safety Management Safety Management in Hotel Business

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ พัฒนารูปแบบโมเดล และพัฒนาคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรของการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พนักงานระดับบริหารของโรงแรมระดับ 5 ดาว กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 280 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง สำหรับผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ พนักงานบริหารระดับสูงจำนวน 8 คน ในการสนทนากลุ่ม และประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของคู่มือมาตรฐานด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (MTMM) รวมทั้งวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) จากแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ผลการศึกษา พบว่า องค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์มี 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ จินตนาการ การปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน การจูงใจ การให้ความร่วมมือ ความยืดหยุ่น และการคิดค้นสิ่งใหม่ และยืนยันขึ้นรูปเป็นโมเดล “VIP-MCFI” สำหรับพัฒนาเป็นคู่มือมาตรฐานในการพัฒนาผู้บริหารของโรงแรมไปสู่การบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

คำสำคัญ : การบริหารเชิงสร้างสรรค์ การบริหารความปลอดภัย การบริหารความปลอดภัยในธุรกิจโรงแรม

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันที่ทั่วโลกมีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างมาก โดยเฉพาะมีการเจริญเติบโตและขยายตัวภาคอุตสาหกรรม ทำให้มีการใช้เทคโนโลยีทันสมัย มีกระบวนการผลิตและวิธีการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้น รวมทั้งมีการใช้วัตถุดิบโดยเฉพาะสารเคมีหลากหลายชนิดที่มีคุณสมบัติที่เป็นอันตราย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงานที่จะได้รับอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของชีวิต รวมถึงความเสี่ยงต่อการประสบอุบัติเหตุจากการทำงาน อันนำไปสู่การบาดเจ็บ ทุพพลภาพ เสียชีวิต หรือเจ็บป่วยเรื้อรังจากโรคจากการทำงาน ซึ่งจะนำมาสู่ความสูญเสียทั้งผู้ปฏิบัติงานเอง ครอบครัว องค์กร ตลอดจนเกิดความสูญเสียเชิงเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางตรง และทางอ้อม (Bureau of Safety., 2015) ตามรายงานขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labor Organization; ILO) (ILO., 2009) อุบัติเหตุและโรคจากการทำงานเป็นสาเหตุทำให้บุคคลทุพพลภาพและสูญเสีย ทำให้องค์กรมีความจำเป็นอย่างมากที่จะรักษาคนให้อยู่กับองค์กรอย่างยั่งยืน ทั้งนี้เพราะทรัพยากรบุคคลเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการดำเนินธุรกิจรวมทั้ง การพัฒนาคนเป็นการลงทุนที่สูง และเป็นการแสดงออกถึงความห่วงใยขององค์กรต่อผู้ปฏิบัติงาน

ในประเทศไทย ถึงแม้ได้มีการดำเนินงานด้านความปลอดภัยในการทำงาน และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยมีการประกาศนโยบาย “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยที่ดี” เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ แสดงเจตนารมณ์ให้เกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการช่วยขับเคลื่อนนโยบายเพื่อบรรลุ

เป้าหมายในการส่งเสริมสนับสนุนให้แรงงานมีความปลอดภัยในการทำงาน นอกจากนี้ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยความเสมอภาค เป็นธรรมและมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ได้ระบุนโยบายและแนวทางการปฏิบัติราชการของกระทรวงแรงงานที่ครอบคลุมถึงการพัฒนาระบบคุ้มครอง และความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานไว้ในแผนด้วย ในขณะเดียวกัน กระทรวงแรงงาน ได้จัดทำแผนแม่บทด้านความปลอดภัยอาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน โดยฉบับที่ 3 มีวิสัยทัศน์ คือ “แรงงานปลอดภัยและสุขภาพอนามัยดี” (Bureau of Labor Safety, 2014) แต่ก็ยังพบว่า การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานยังมีจำนวนมาก โดยในปี พ.ศ. 2558 มีลูกจ้างประสบอันตรายจากการทำงานจำนวน 95,674 ราย และเมื่อพิจารณาถึงความรุนแรงของการประสบอันตราย กรณีหยุดงานไม่เกิน 3 วัน ร้อยละ 69.64 ต่อปี กรณีหยุดงานเกิน 3 วัน ร้อยละ 28.18 ต่อปี กรณีสูญเสียอวัยวะบางส่วน ร้อยละ 1.63 ต่อปี กรณีตาย ร้อยละ 0.55 ต่อปี และกรณีทุพพลภาพ ร้อยละ 0.01 ตามลำดับ (Workmen's Compensation Fund, 2016)

สำหรับอุบัติในธุรกิจโรงแรม จากการพิจารณาสถิติการประสบอันตรายจากการทำงานของสำนักงานกองทุนเงินทดแทน กระทรวงแรงงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2554 - 2558 โดยแยกตามประเภทกิจการที่มีการประสบอันตรายสูงสุด 5 อันดับแรก พบว่า ประเภทกิจการประเภทภัตตาคาร ร้านอาหาร โรงแรม อยู่ในอันดับที่ 4 โดยในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวน 5,105 โดยเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 ที่มีราย 4,937 ราย (Workmen's Compensation Fund, 2016) ซึ่งมีลักษณะตรงกันกับรายงานของประเทศออสเตรเลียทางตอนใต้ที่รายงานว่าอุตสาหกรรมโรงแรมและบริการมีการใช้เงินทดแทนอยู่ในอันดับที่ 4 ของอุตสาหกรรมทั้งหมด (Hospitality Industry OHS Committee, 2000) ในขณะที่ ในสหรัฐอเมริกาพบว่า พนักงานธุรกิจโรงแรมมีอัตราการประสบอันตรายและการบาดเจ็บสูงกว่าพนักงานในธุรกิจบริการอื่น ๆ เกือบร้อยละ 40 รวมทั้งความรุนแรงและการหยุดงานเนื่องการบาดเจ็บก็สูงกว่าด้วย (Buchanan, et al., 2010) รวมทั้ง รายงานปี ค.ศ. 2002 ในสหราชอาณาจักร (UK) การบาดเจ็บที่ไม่ถึงขั้นเสียชีวิตของพนักงานในธุรกิจบริการสูงเป็นอันดับ 1 จำนวน 15,604 ราย ซึ่งสูงมากกว่าอุตสาหกรรมอื่น ๆ มาก เช่น อุตสาหกรรมการผลิต และอุตสาหกรรมก่อสร้างที่มีการบาดเจ็บ จำนวน 6,879 รายและ 3,959 ราย ตามลำดับ (Health and Safety Executive (HSE), 2001)

ในการดำเนินการบริหารความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในองค์กรนั้นมีจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยความสนับสนุน และสนับสนุนจากเจ้าของกิจการหรือผู้บริหาร ในการกำหนดนโยบายซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญ (Rungreung and Chantuk, 2017) ทั้งนี้ผู้นำหรือผู้บริหารเปรียบเหมือนกระบวนกรและมีอิทธิพลทางสังคมที่นำไปสู่เป้าหมายขององค์กร (Paglis and Green, 2002) รวมทั้งจากการศึกษาของ อเล็กซานเดอร์ โคเฮน (Alexander, 1977) เรื่อง Reprint of “Factors in Successful Occupational Safety Programs” พบว่า ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญในการบริหารจัดการความปลอดภัย ได้แก่ ให้ความสำคัญที่ชัดเจนจากผู้บริหาร ในการสนับสนุนและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้านความปลอดภัย รวมทั้งการติดต่อและประสานงาน และ

มีการสื่อสารอย่างเปิดเผย ในขณะที่องค์การสหภาพยุโรปสำหรับความปลอดภัยและสุขภาพในการทำงาน (European Agency for Safety and Health at Work, 2012) มองว่าด้วยเหตุผลที่ผู้นำเป็นเงื่อนไขที่สำคัญของความสำเร็จ มาตรการป้องกันอุบัติเหตุต่าง ๆ จะเห็นผลได้ถ้าเพียงแต่ได้รับการสนับสนุนจากผู้นำ และการมีส่วนร่วมของทุกคน

จากแนวคิดและวิธีการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัย ดังกล่าวข้างต้นอาจไม่ครอบคลุมและไม่นำไปสู่วิธีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน รวมทั้ง เหตุผลที่โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นความสำเร็จของผู้นำหรือผู้บริหารจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละปัจเจกบุคคลในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และขับเคลื่อนเชิงรุกต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การเปลี่ยนแปลงนำมาทั้งโอกาสและความท้าทาย ผู้นำจึงต้องใช้จินตนาการสร้างสรรค์ในการจัดการกับความท้าทายและยึดโอกาสให้ได้ (Heifetz, Grashow and Linsky, 2009) ในขณะที่ แฮมเมล (Hamel, 2012) และ เทย์เลอร์ (Taylor, 2011) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผู้นำ ได้ให้ความสำคัญกับความคิดสร้างสรรค์ ด้วยเหตุผลที่ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุดในศตวรรษที่ 21 รวมทั้ง เคลลี และ ลิทท์แมน (Kelley and Littman, 2001) คาดการณ์ว่ามีแต่องค์กรที่มีผู้นำที่คำนึงถึงความคิดสร้างสรรค์เหมือนสายเลือดในร่างกาย ที่สามารถอยู่รอดได้ในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เพราะ ผู้นำในยุคปัจจุบันต้องเผชิญกับความท้าทายมากมาย เช่น การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการธุรกิจ รวมทั้งความไม่แน่นอนทางด้านเศรษฐกิจ ดังนั้นสมรรถนะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้รอดพ้นและได้รับชัยชนะเหนือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงดังกล่าว (Kittanawat, 2002) ซึ่งองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ จินตนาการ (Imagination) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และวิสัยทัศน์ (Vision) (Patipan, 2012)

จากปรากฏการณ์ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่ามีความจำเป็นอย่างมากที่อุตสาหกรรมโรงแรมต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการทำงาน ประกอบกับปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่หยุดยั้ง ดังนั้นการบริหารเชิงสร้างสรรค์จึงมีความจำเป็นอย่างมากในการช่วยส่งเสริมและผลักดัน ประกอบกับการที่การบริหารจัดการความปลอดภัยยังมีปัญหาเชิงระบบการปฏิบัติงานด้วยความจำเป็นและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้นำหรือผู้บริหารได้มีความรู้ความเข้าใจวิธีการและรูปแบบการบริหารเชิงสร้างสรรค์เพื่อนำไปผลักดันและดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการทำงานของโรงแรมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อออกแบบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

2. เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

3. เพื่อพัฒนาคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ดำเนินการพัฒนาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการทำงาน และกฎหมายและมาตรฐานความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง 3) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ โดยการประยุกต์ทฤษฎีเชิงระบบที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่างหลัก ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ รวมทั้งการป้อนกลับและสิ่งแวดล้อมภายนอก และ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการบริหารความเสี่ยง เพื่อกำจัดลดโอกาสและความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น และควบคุมความเสี่ยง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ปฏิบัติงานและส่งผลให้บรรลุเป้าหมายของโรงแรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลักในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ในการดำเนินการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาข้อมูลในการออกแบบวิธีการและขั้นตอนเพื่อพัฒนาโปรแกรม เสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม และประเมินค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของคู่มือมาตรฐานด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (MTMM) ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง CEO หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายของกลุ่มโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีจำนวนพนักงานหรือลูกจ้างมากกว่า 50 คน จำนวน 8 คน

ขอบเขตด้านประชากรในการวิจัยเชิงปริมาณ

กลุ่มเป้าหมายในการหาองค์ประกอบเพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม โดยมีประชากรของการวิจัย ได้แก่ พนักงานระดับบริหารของโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีพนักงานมากกว่า 50 คน และกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 280 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งนี้ ใช้แบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นจากการทบทวนเอกสารและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการสอบถาม

ขอบเขตด้านพื้นที่

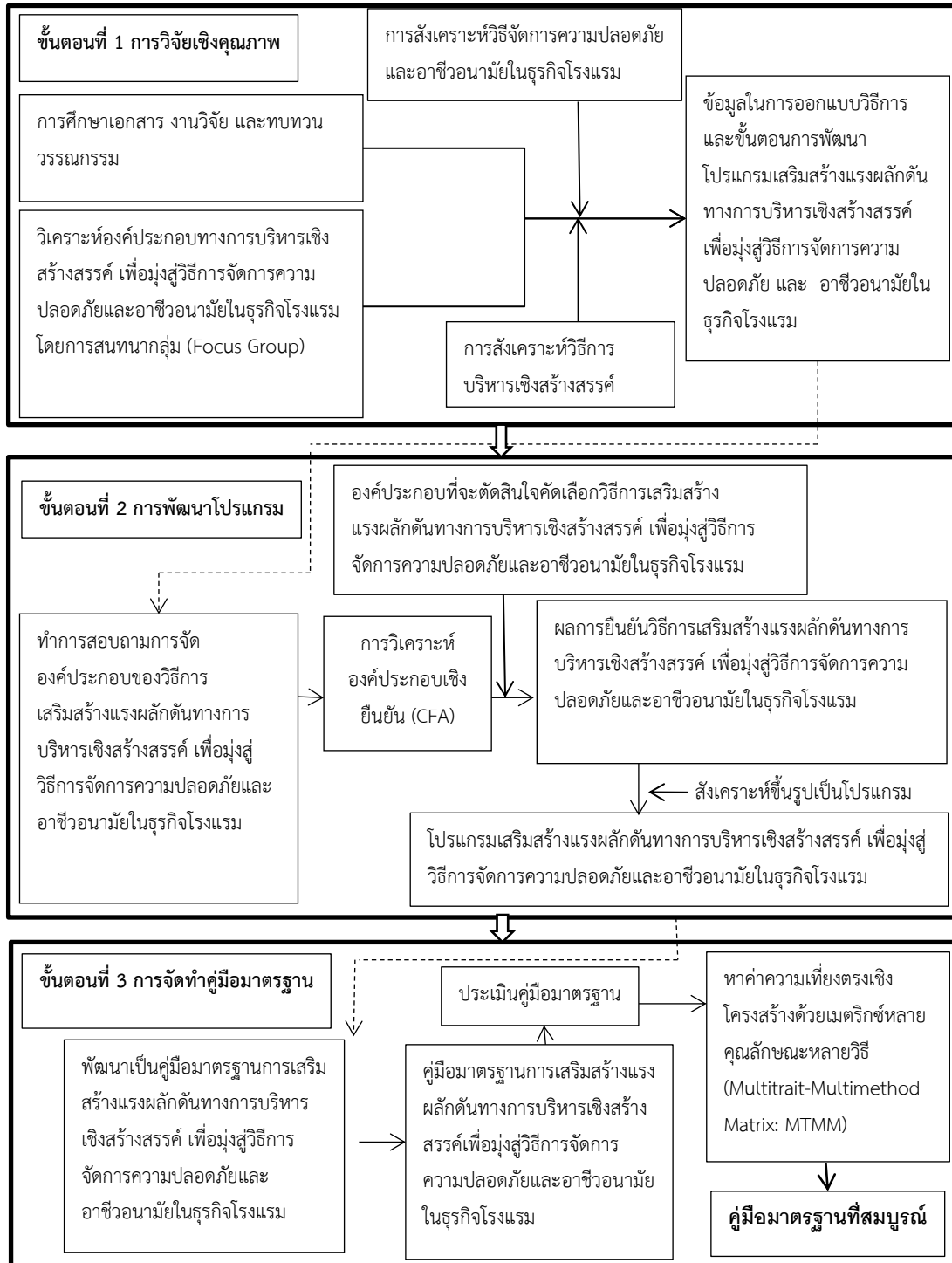
เป็นกลุ่มโรงแรมระดับ 5 ดาว เพราะตามมาตรฐานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวประเภทโรงแรม ระดับ 5 ดาว มีข้อกำหนดเกี่ยวกับมาตรฐานโรงแรมระดับ 5 ดาว ซึ่งประกอบด้วย 12 หมวด โดยหมวดที่ 9 เกี่ยวข้องกับระบบความปลอดภัย ประกอบด้วย ระบบความปลอดภัยด้านอัคคีภัย และระบบความปลอดภัยทั่วไป (Department of Tourism, 2014) และ มีพนักงานในโรงแรมมากกว่า 50 คน เพราะตามกฎหมายกระทรวง เรื่องการกำหนดมาตรฐานในการบริหารและการจัดการด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการ

ทำงาน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 มีการกำหนดให้สถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 50 คน ขึ้นไป ต้องจัดให้มีระบบบริหารจัดการความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Department of Welfare and Labor Protection, 2015)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ผู้วิจัยได้ออกแบบกรอบแนวคิดการวิจัยโดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสังเคราะห์วิธีการจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม และวิธีการบริหารเชิงสร้างสรรค์
2. การพัฒนาโปรแกรม โดยการพัฒนาแบบสอบถามเพื่อหาค่าประกอบในการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ แล้วนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่วัด (Index of Item Object Congruence: IOC) โดยนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) แล้วดำเนินให้กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานระดับบริหารของธุรกิจโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีพนักงานมากกว่า 50 คน ทำแบบสอบถาม หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) เพื่อดำเนินการขึ้นรูปโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม
3. การพัฒนาเป็นคู่มือมาตรฐาน นำโปรแกรมที่พัฒนาจากขั้นตอนที่ 2 มาพัฒนาเป็นคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม แล้วทำการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multitrait-Multimethod Matrix: MTMM) เพื่อประเมินและสรุปเป็นคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัย และ อาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมที่สมบูรณ์ต่อไป ซึ่งสามารถแสดงได้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดรูปแบบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม
ที่มา: มาจากการสังเคราะห์เนื้อหาและการสรุปความของผู้วิจัย

นิยามศัพท์

1. ความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Occupational Health, Safety and Working Environment) หมายถึง การกระทำหรือสภาพการณ์ และวิธีปฏิบัติงานซึ่งปลอดจากปัจจัยเสี่ยงหรือเหตุที่จะส่งผลทำให้เกิดการประสบอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย จิตใจ หรือสุขภาพอนามัย อันเนื่องมาจากการทำงาน หรือเกี่ยวเนื่องกับการทำงาน ในการวิจัยนี้หมายถึงความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานในธุรกิจโรงแรม

2. โรงแรม (Hotel) หมายถึง สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ในทางธุรกิจ เพื่อให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลอื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ ไม่รวมถึง 1) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการ ที่พักชั่วคราวซึ่งดำเนินการโดยราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเพื่อการกุศล หรือการศึกษา 2) สถานที่พักที่จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการที่พักอาศัย โดยคิดค่าบริการเป็นรายเดือนขึ้นไปเท่านั้น และ 3) สถานที่พักอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง สำหรับในการวิจัยนี้ โรงแรมหมายถึง กลุ่มโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีพนักงานมากกว่า 50 คน

3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ (Creative Leadership) หมายถึง การแสดงออกของผู้นำหรือผู้บริหารของโรงแรมที่สามารถบริหารบุคลากรในองค์กรให้ปฏิบัติงานเชิงสร้างสรรค์เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งในการวิจัยนี้ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วยองค์ประกอบ 7 ประการได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) จินตนาการ (Imagination) การปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน (Process Improvement) การจูงใจ (Motivation) การให้ความร่วมมือ (Collaboration) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และการคิดค้นสิ่งใหม่ (Invention)

4. การบริหารเชิงสร้างสรรค์ (Creative Management) หมายถึง วิธีการบริหารที่มาจากผู้นำหรือผู้บริหารเชิงสร้างสรรค์ ในการนำและกระตุ้นทีมงานหรือบุคลากรในองค์กรให้มีความสามารถในการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ในหลายมิติที่แตกต่างจากเดิม เพื่อมุ่งสู่ความคิดใหม่ ๆ หลายแง่หลายมุม เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ ซึ่งจะได้ผลลัพธ์ที่ต่างไปโดยสิ้นเชิงหรือที่เรียกว่า "นวัตกรรม" (Innovation) ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการดำเนินการบริหารความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมได้

5. การประเมินและบริหารความเสี่ยง (Risk Assessment and Management) หมายถึง การประเมินงานต่าง ๆ เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงโดยพิจารณาถึงโอกาส และผลกระทบหรือความรุนแรงที่จะเกิดขึ้น และใช้มาตรการควบคุมความเสี่ยงต่าง ๆ อาทิ การกำจัด การลด การควบคุมและถ่ายโอนความเสี่ยง โดยโรงแรมต้องศึกษาความเสี่ยงต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารอุปหยาของโรงแรม ทั้งด้านการดำเนินธุรกิจ และความปลอดภัยในการทำงาน

6. การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม หมายถึง แนวทางการดำเนินการพัฒนาโปรแกรม โดยการวิจัยเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี ร่วมกับการเก็บข้อมูลวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อสังเคราะห์ และ

พัฒนาคู่มือมาตรฐาน เพื่อให้ผู้นำของโรงแรมได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และความสามารถเชิงสร้างสรรค์ เพื่อผลักดันให้เกิดการบริหารจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษานี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี งานวิจัยและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ได้แก่ 1) แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัย และกฎหมายความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง 3) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีระบบ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง 5) แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ 6) แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม 7) แนวคิดด้านเทคนิคการวิจัย การสนทนากลุ่ม วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) และ ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (MTMM) และ 8) งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาโปรแกรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยแยกวิเคราะห์องค์ประกอบเป็น 2 ส่วน คือ 1) การพัฒนาผู้บริหารเชิงสร้างสรรค์ โดยมีองค์ประกอบของสมรรถนะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 7 ประการ ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) จินตนาการ (Imagination) การปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน (Process Improvement) การจูงใจ (Motivation) การให้ความร่วมมือ (Collaboration) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และการคิดค้นสิ่งใหม่ (Invention) และ 2) การบริหารจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม โดยมีองค์ประกอบย่อยได้แก่ การบริหารจัดการ ภาวะผู้นำ การบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการทำงาน การปฏิบัติตามกฎหมายและมาตรฐาน ทฤษฎีระบบ การประเมินและการบริหารความเสี่ยง การส่งเสริมสนับสนุนความปลอดภัย การจัดการความรู้ และการบริหารจัดการธุรกิจโรงแรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนมีส่วนช่วยทำให้เกิดแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมได้เป็นอย่างดี โดยสรุปได้ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปแนวทางการศึกษาและการใช้ประโยชน์

ประเด็นที่เกี่ยวกับเอกสารแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	แนวทางการศึกษาและใช้ประโยชน์					
	สนับสนุนความสำคัญและปัญหาของการวิจัย	พัฒนากรอบแนวคิดในการวิจัย	การสร้างเครื่องมือการวิจัย	การเลือกใช้สถิติสำหรับการวิจัย	ใช้เป็นแบบแผนในการวิเคราะห์ข้อมูล	สนับสนุนการอภิปรายผลการวิจัย
1. แนวคิดเกี่ยวกับผู้นำเชิงสร้างสรรค์	✓	✓	✓	✓	✓	✓
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการทำงาน	✓	✓	✓	✓	✓	✓
3. แนวคิดทฤษฎีระบบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
4. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินและการบริหารความเสี่ยง	✓	✓	✓		✓	✓
5. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้	✓	✓	✓		✓	✓
6. แนวคิดเกี่ยวกับธุรกิจโรงแรม	✓	✓	✓		✓	✓
7. แนวคิดด้านเทคนิคการวิจัย (Focus Group, CFA and MTMM)		✓	✓	✓	✓	✓
8. งานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓	✓	✓	✓

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินงานจำนวน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเอกสาร และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาสรุปประเด็นสังเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

1.1 วิจัยเอกสาร

การคัดเลือกเอกสารมีหลักเกณฑ์ได้แก่ 1) การพิจารณาจากชื่อเรื่องงานวิจัยทั้งภายในและต่างประเทศที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการวิจัย และความทันสมัยของข้อมูล และ 2) พิจารณาจากแหล่งที่เผยแพร่ผลงานวิจัยมีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ โดยผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 112 ฉบับ

1.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ในการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาองค์ประกอบการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ผู้วิจัยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มเป็นผู้บริหารระดับสูงของกลุ่มโรงแรมระดับ 5 ดาว ที่มีลูกจ้างมากกว่า 50 คน จำนวน 8 คน (Morgan and Scannell, 1998) เพื่อร่วมกันสนทนาหรืออภิปรายในเรื่อง องค์ประกอบการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณเพื่อคัดเลือกองค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

จากผลการวิจัยเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาองค์ประกอบของการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมในขั้นตอนที่ 1 ในส่วนนี้เป็นการวิเคราะห์และคัดเลือกองค์ประกอบของการบริหารเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อวิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม โดยใช้แบบสอบถามที่ผ่านการสังเคราะห์และพัฒนาจากการวิจัยเอกสารและการสนทนากลุ่ม แล้วดำเนินการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อสรุปขึ้นรูปแบบโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนาคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

เมื่อมีการคัดเลือกองค์ประกอบและขึ้นรูปโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมในขั้นตอนที่ 2 แล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำโปรแกรมไปพัฒนาเป็นคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม แล้วจึงดำเนินการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multitrait-Multimethod Matrix: MTMM) เพื่อสรุปเป็นคู่มือมาตรฐานที่สมบูรณ์แบบต่อไป

สรุปผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

1. เพื่อออกแบบการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

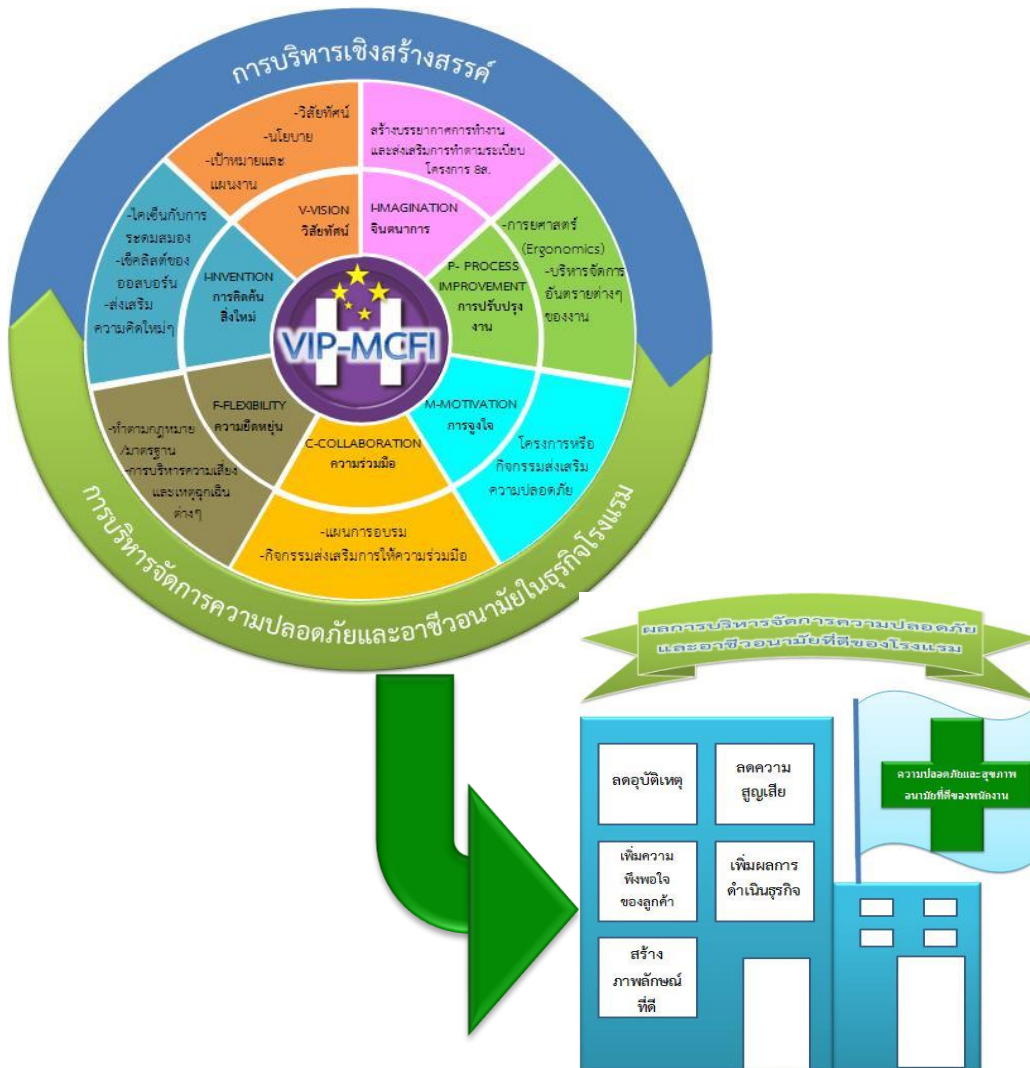
ผลการวิจัยเอกสาร และวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาสรุปประเด็นสังเคราะห์ เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ผู้วิจัยใช้แนวทางการค้นคว้าเอกสารเพื่อการวิจัยจาก งานวิจัย บทความ หนังสือ ทั้งในประเทศ และต่างประเทศด้วยหลักเกณฑ์จากหลักของความจริง ความน่าเชื่อถือ ความเป็นตัวแทนที่มีความหมายที่มีนัยสำคัญต่อการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ พบองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย จินตนาการ (Imagination) ความยืดหยุ่น (Flexibility) วิสัยทัศน์ (Vision) และการแก้ปัญหาและการปรับปรุงการปฏิบัติงาน (Problem Solving and Process/ Job Improvement) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสมชาย รุ่งเรือง และ ชีระวัฒน์ จันทิก (Rungreung and Chantuk, 2017) เสนอแนะองค์ประกอบที่สำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้แก่ จินตนาการ (Imagination) ความยืดหยุ่น (Flexibility) วิสัยทัศน์ (Vision) และการแก้ปัญหา (Problem Solving)

จากการผลการสนทนากลุ่มโดยมีผู้เข้าร่วมในการสนทนากลุ่มได้แก่พนักงานระดับบริหารซึ่งเป็นผู้จัดการฝ่ายต่าง ๆ ของโรงแรมจำนวน 8 ท่าน โดยมุ่งเน้นในการหาองค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ พบว่าผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมีความเห็นว่า องค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ควรมีองค์ประกอบ 7 ประการหลัก ได้แก่ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านวิสัยทัศน์ (Vision) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านจินตนาการ (Imagination) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน (Process Improvement) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการจูงใจ (Motivation) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการให้ความร่วมมือ (Collaboration) ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านความยืดหยุ่น (Flexibility) และผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้านการคิดค้นสิ่งใหม่ (Invention) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนเรศ บุญช่วย และคณะ (Nares, et al., 2012) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา และนำเสนอแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาทั่วประเทศ ผลการศึกษพบว่า รูปแบบองค์ประกอบแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามี 8 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีความเป็นผู้นำ การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วม การทำงานเป็นทีม การมีทัศนคติด้านบวก การมีความสามารถในการปรับตัว การมีความรู้และความสามารถทางวิชาชีพ การมีบุคลิกภาพที่ดี และการมีความสามารถในการสื่อสาร

สรุปได้ว่าการทบทวนวรรณกรรม แนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสนทนากลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการออกแบบวิธีการและขั้นตอนการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม พบว่าองค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ มี 7 องค์ประกอบหลัก ดังกล่าวข้างต้น

2. เพื่อพัฒนารูปแบบโมเดลโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

ผลการยืนยันองค์ประกอบเพื่อพัฒนาขึ้นรูปแบบโมเดลโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบเชิงยืนยัน CFA (Confirmatory Factor Analysis) จากแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้น ผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบที่คัดเลือกมีความสำคัญและสามารถพัฒนาขึ้นรูปแบบโมเดลโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมได้ มี 7 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ วิสัยทัศน์ (Vision) จินตนาการ (Imagination) การปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน (Process Improvement) การจูงใจ (Motivation) การให้ความร่วมมือ (Collaboration) ความยืดหยุ่น (Flexibility) และการคิดค้นสิ่งใหม่ (Invention) ซึ่งโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างดี พิจารณาจากค่า $\chi^2 = 6.04$, $df = 11$, $\chi^2 / df = 0.54$, $p = 0.87$, $RMSEA = 0.00$, $GFI = 1.00$, $AGFI = 0.99$, $SRMR = 0.011$ แสดงว่าโมเดลการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งสามารถสรุปเป็นรูปแบบโมเดลโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม คือ VIP-MCFI ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงรูปแบบโมเดลโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

3. เพื่อพัฒนาคู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริการเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

ผลจากการประเมินหาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multitrait-Multimethod Matrix: MTMM) เพื่อสรุปเป็นคู่มือมาตรฐานที่สมบูรณ์ โดยทำการประเมินความเที่ยงตรง 2 แบบ ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเหมือนและความเที่ยงตรงเชิงจำแนก (Convergent and Discriminant Validity) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยเมตริกซ์หลายคุณลักษณะหลายวิธี (Multitrait-Multimethod Matrix: MTMM) ผลการประเมินพบว่ามีความสอดคล้องกันตามคุณลักษณะในแต่ละองค์ประกอบทั้ง 7 องค์ประกอบ โดยผลที่ได้สามารถแสดงในเมตริกซ์ ซึ่งเป็นหลักการนำเสนอผลของสัมประสิทธิ์ที่เหมาะสมใน MTMM และเป็นไปตามหลักการพื้นฐานหรือกฎของ MTMM คือ สัมประสิทธิ์ในไดอะกอนอลที่แสดงค่าความเชื่อมั่นจะต้องมีค่าสูงในเมตริกซ์ สัมประสิทธิ์ในไดอะกอนอลที่แสดงความเที่ยงตรง

มีนัยสำคัญแตกต่างจากศูนย์และมีค่าสูงเพียงพอ นั่นคือเป็นหลักฐานที่แสดงความเที่ยงตรงเชิงเหมือนสัมพันธ์ในไดอะกอนอลที่แสดงความเที่ยงตรงมีค่าสูงกว่าสัมพันธ์ที่แสดงคุณลักษณะต่างกันและวิธีการต่างกัน สัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงสูงกว่าทุก ๆ สัมประสิทธิ์ในสามเหลี่ยมของคุณลักษณะต่างกันแต่วิธีการเดียวกัน

ดังนั้นสามารถสรุปได้ว่า คู่มือมาตรฐานการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและสามารถสรุปเป็นคู่มือมาตรฐานที่สมบูรณ์ได้ ซึ่งผู้วิจัยได้มีการพัฒนาองค์ความรู้และรายละเอียดของคู่มือมาตรฐานในลำดับต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม เป็นการเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริหารของโรงแรมระดับ 5 ดาว ทำให้ได้ทราบถึงทัศนคติและแนวทางเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้บริหารในเชิงสร้างสรรค์ ในบริบทของการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ที่สามารถนำแผนการไปใช้ในการบริหารจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ภายใต้กรอบแนวคิดของการบริหารเชิงสร้างสรรค์ในการขยายองค์ประกอบทางทฤษฎีในด้านการบริหาร จัดการองค์การ และการพัฒนาบุคลากรผู้บริหารในเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้

2. การวิจัยนี้ถือเป็นจุดเริ่มต้นของงานวิจัยและพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัย ผลการวิจัยสามารถสังเคราะห์ได้ องค์ประกอบสมรรถนะของผู้บริหารเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถนำไปกำหนดแผนปฏิบัติงาน และพัฒนาต่อยอดหรือทำการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบอื่น เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจอื่น ๆ ได้ ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยเป็นวาระแห่งชาติที่มีข้อกำหนดทางกฎหมายที่ธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ต้องปฏิบัติตาม

3. การวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยที่ภาครัฐ เอกชน กลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรม สามารถนำแนวคิดและวิธีการไปใช้เพื่อเป็นแบบอย่างและแนวทางในการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในองค์การได้ นอกจากนี้ผลการวิจัยได้มีการพัฒนาคู่มือมาตรฐานในการพัฒนาสมรรถนะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการบริหารองค์การ เพื่อสร้างความอยู่รอดในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและสร้างความยั่งยืนในการบริหารเชิงสร้างสรรค์และนวัตกรรมได้

4. ตามที่กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน ได้มีการกำหนดแผนปฏิบัติการ 4 ปี ระหว่าง พ.ศ. 2558 - 2561 เพื่อกำหนดและพัฒนามาตรฐานแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล รวมทั้ง

ส่งเสริมพัฒนาการคุ้มครองแรงงานด้านความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เรื่องการพัฒนาการคุ้มครองแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยหนึ่งในโครงการที่กำหนดได้แก่ โครงการยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน ดังนั้นกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สามารถพิจารณาและนำงานวิจัยนี้เพื่อเป็นต้นแบบในการผลักดันให้ธุรกิจและอุตสาหกรรมต่าง ๆ ได้มีการปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยได้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับกลุ่มธุรกิจบริการและโรงแรม

1. ในอดีตและปัจจุบัน มีการเสนอแนวคิดในการบริหารจัดการความปลอดภัยหลายรูปแบบ รวมทั้งระบบลีน (Lean) และระบบไคเซ็น (Kaizen) ที่เน้นการส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนได้เสนอแนวคิด เพื่อปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานปัจจุบันให้ดีขึ้น ลดความสูญเปล่าต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน และส่งผลให้คุณภาพ (Quality) และ ความปลอดภัย (Safety) ดีขึ้น แต่ระบบดังกล่าวจะเหมาะกับอุตสาหกรรมหรือธุรกิจที่มีกระบวนการผลิต มากกว่าธุรกิจด้านบริการและโรงแรม ด้วยเหตุนี้ จากการสังเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้เสนอโมเดล “VIP-MCFI” เพื่อใช้เป็นคู่มือมาตรฐานในการพัฒนาผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เพื่อเสริมสร้างแรงผลักดันในการบริหารความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ซึ่งสามารถนำไปใช้กับธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้

2. ในด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้มีความร่วมมือกันในด้านความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในการประกอบอาชีพ โดยมีการจัดทำแผนปฏิบัติการความปลอดภัย และอาชีวอนามัยในการประกอบอาชีพแห่งชาติของอาเซียนที่เรียกว่า “Plan Of Action on National Occupational Safety and Health Frameworks For ASEAN” (ASEAN OSHNET CBM, 2007) และได้จัดทำเป็นเอกสารแนวปฏิบัติความปลอดภัย และอาชีวอนามัยที่ดี ที่มีชื่อว่า “The ASEAN Occupational Safety and Health Network: Good Occupational Safety and Health Practice 2008/2009” โดยความร่วมมือของกลุ่มประเทศอาเซียน และองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) (Qun & Kawakami, 2009) นอกจากนี้ อาเซียนได้กำหนดมาตรฐานการจัดการอาชีวอนามัย ความปลอดภัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของโรงแรม ซึ่งเป็นไปตามมาตรฐานการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Tourism Standard) โดยกำหนดมาตรฐานการจัดการโรงแรม 11 ด้าน ซึ่งรวมทั้งนโยบายและการปฏิบัติการทางด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อการดำเนินการโรงแรม เพื่อเป็นแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจะมีส่วนช่วยให้เจ้าของกิจการหรือผู้จัดการโรงแรม มีความมั่นใจในประเด็นสุขภาพและความปลอดภัย ทั้งของพนักงานโรงแรมและลูกค้าเพิ่มมากขึ้น (International Labour Organization, 2014:1-39) ดังนั้น ผลวิจัยนี้มีส่วนสำคัญในการเป็นต้นแบบและผลักดันให้ธุรกิจบริการและโรงแรมนำไปการปฏิบัติตามเพื่อพัฒนาระดับมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงานของธุรกิจบริการและโรงแรมให้มีความพร้อมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ด้วยการนำกระบวนการวิจัยในแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นเครื่องมือหลักในการดำเนินการวิจัยถือได้ว่าเป็นกระบวนการ แนวคิด ทฤษฎี ที่สามารถขยายผลไปสู่งานวิจัยในอนาคตและสามารถนำผลการพัฒนาโปรแกรมการเสริมสร้างแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่วิธีการจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม ไปประยุกต์ใช้ภายใต้กรอบแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ได้ โดยให้มีการเน้นการศึกษาองค์ประกอบของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สำคัญ 2 อันดับตามความสำคัญได้แก่ 1) การบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน กับแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการคิดค้นสิ่งใหม่ เพราะมีผลกระทบจากแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์เดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.83 ดังนั้น ผู้บริหารควรพิจารณาถึงแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงาน และแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการคิดค้นสิ่งใหม่เป็นอันดับแรก และ 2) แรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานกับแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์ด้านการให้ความร่วมมือ ที่มีผลกระทบจากแรงผลักดันทางการบริหารเชิงสร้างสรรค์เดียวกัน มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.71 เพื่อมุ่งสู่การจัดการความปลอดภัยและอาชีวอนามัยในธุรกิจโรงแรม

References

- Alexander Cohen. (1997). *Reprint of Factors in Successful Occupational Safety Programs*. Behavioral and Motivational Factors Branch, National Institute for Occupational Safety and Health, Cincinnati, Ohio.
- ASEAN OSHNET CBM. (2007). *Plan of Action on National Occupational Safety and Health Framework for ASEAN*. Singapore: ASEAN OSHNET CBM.
- Bureau of Safety. (2015). *Situation of Thailand Safety and Occupational Health Performance year 2015*. Bangkok, Department of Welfare and Labor Protection, Ministry of Labor. Bangkok.
- Bureau of Labor Safety. (2014). *National Plan of Safety Occupational Health and Working Environment (2012-2016)*. Department of Welfare and Labor Protection, Ministry of Labor. Bangkok: Partnership Limited Bangkok Block.
- Department of Tourism. (2014). *Standard of accommodation for tourism – Hotel, 5 Stars, Revision1 Standard Code Mo-To-To 202, Volume 21: 2014*. Ministry of Tourism and Sports. Bangkok.

- Department of Welfare and Labor Protection. (2015). *Training Manual Safety Officer at Management Level*. Ministry of Labor. Bangkok: Reangsam Graphic Design Co; ltd.
- European Agency for Safety and Health at Work. (2012). *Management Leadership in Occupational Safety and Health—A practical guide*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.
- Hamel, G. (2012). *What matters now: How we win in a world of relentless change, ferocious competition, and unstoppable innovation*. San Fransisco: Jossey-Bass.
- Health and Safety Executive (HSE). (2001). *Non-fatal major injuries reported to all enforcing authorities by industry 1997/98 to 2001/02p*.
<http://www.hse.gov.uk/statistics/pdf/table4.pdf> - Accessed 01.07.03.
- Heifetz, Grashow, and Linsky. (2009). *Leadership in a (Permanent) Crisis*. Harvard Business Review.
- Hospitality Industry OHS Committee. (2000). *Managing Occupational Health and Safety in the Hospitality Industry Small Employers*. WorkCover Corporation's Marketing & Communications Department, South Australia.
- International Labor Organization. (2009). *World Day for Safety and Health at Work 2009 Facts on Safety and Health at Work*. International Labour Office. Geneva Switzerland.
- International Labor Organization. (2014). *Good Practices Guide for Guesthouse and Small Hotel*. International Labour Organization Web site: http://www.ilo.org.wcmsps/groups/.../wcms_203969.pdf.
- Kelley, T., & Littman, J. (2001). *The art of innovation*. New York: Doubleday.
- Kittanawat Somsak. (2002). *A Model Development to Enhance the Creative Leader for Small and Medium Entrepreneurs by Using the Principles of Organizing Activities Based on Humanist and Anthony Robbins' Self-Empowerment*. Bangkok: Chulalongkorn Press.
- Morgan, D. L. & Scannell, A. U. (1998). *Planning focus group*. In D.L. Morgan, R.A. Kruger, and J.A. King, (Eds), *Focus Group Kits*, 2. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Nares Boonchoi, et al. (2012). *Strategic Plan for Developing Creative Leader of Educational Leader*. Graduate School Jounal, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Year 6: Volume 3, September – December 2012.
- Patipan Kittkhan. (2012). *A Structural Equation Model of Creative Leadership for Vocational College Administrators*. Graduate school, Khon Kaen University.

Qun, T. F. & Kawakami, T. (2009). *The ASEAN Occupational Safety and Health Network: Good Occupational Safety and Health Practice 2008/2009*. Lao PDR: ASEAN Occupational Safety and Health Network.

Rungreung Somchai and Chantuk Thirawat. (2017). *Enhancing Factors for Safety, Occupational Health and Working Environment Management in Hotel Business*. Graduate Studies Journal. Suan Sunandha Rajabhat University, Year 10: Volume 1, January-June 2017. Bangkok.

Rungreung Somchai and Chantuk Thirawat. (2017). *Model Developing Leader to Enhance Creativity*. Veridian E - Journal, Humanities Social Science and Arts, Year 10, Volume 1, January – April 2017, Graduate College. Silpakorn University, Bangkok.

Susan Buchanan, et al. (2010). *Occupational Injury Disparities in the US Hotel Industry*. American Journal of Industrial Medicine 53:116–125.

Taylor, W. C. (2011). *Practically radical: Not-so-crazy ways to transform your company, shake up your industry, and challenge yourself*. New York: Harper & Collins.

Workmen' s Compensation Fund. (2016). *Statistic of Work Related Injury and Illness 2011-2015*. Ministry of Labor.

Somchai Rungreung, Ph.D., Management, Silpakorn University.
Asia Pacific Regional Manager, General Electric Company.

Assistant Professor, Thirawat Chantuk, Ph.D., Ph.D., Research and
Statistics in Cognitive Science, Burapha University, Lecturer of Faculty of
Management Science, Silpakorn University.